
Chuyến Xe Đêm Paustovsky

Tôi muốn viết hẳn một chương riêng về sức mạnh của trí tưởng tượng và ảnh hưởng của nó tới đời sống của chúng ta. Nhưng sau khi suy nghĩ, tôi đã viết thay vào đó một truyện ngắn về nhà thơ Andecxen. Tôi nghĩ rằng truyện ngắn này có thể thay thế chương sách định viết và làm cho ta hình dung trí tưởng tượng còn rõ hơn là những câu chuyện chung chung về đề tài này”.

Trong cái khách sạn bẩn thỉu và cũ kỹ ở thành Vonidor không bói đâu ra mực, mà ở đây có mực để làm gì cơ chứ? Để viết phiếu thanh toán quá giá cho khách trọ chẳng?

Thật ra, khi Andecxen mới đến khách sạn thì trong cái bình mực bằng thiếc vẫn còn một ít. Chàng dùng mực ấy viết một câu chuyện cổ tích. Nhưng câu chuyện mỗi lúc một nhợt nhạt trông thấy bởi Andecxen đã mấy lần pha thêm nước lã vào mực. Thế là chàng không viết hết được câu chuyện - cái đoạn kết vui vẻ của nó còn nằm lại ở đáy lọ.

Andecxen tùm tùm cười và quyết định sẽ đặt tên cho câu chuyện cổ tích sau là “Câu chuyện còn nằm dưới đáy bình mực cạn”.

Chàng yêu mến Vonidor và đặt tên cho nó là “Bông sen tàn”.

Mây mùa thu thấp lè tè cuộn cuộn trên mặt biển. Nước hơi hám vỏ ốc ách trên dòng kênh. Gió lạnh thổi trên các ngã ba, ngã tư đường phố. Nhưng khi mặt trời ló ra thì màu đá hồng nổi lên từ dưới đám rêu xanh và ngoài cửa sổ, cả thành phố hiện ra như một bức tranh của Kanalettô, nhà danh họa già người Vonidor.

Quả vậy, Vonidor tuy hơi buồn nhưng thật là đẹp. Song, đã đến lúc phải xa nó để đi tới những thành phố khác.

Vì thế mà Andecxen đã chẳng luyến tiếc bao nhiêu khi bảo gã bồi phòng đi mua vé cho chuyến xe đêm sang Vêrôn.

Gã bồi phòng thật xứng với cái khách sạn - anh ta lười biếng, lúc nào cũng ngà ngà say, hay ăn cắp vặt nhưng có bộ mặt hồn nhiên cởi mở. Gã chưa hề dọn phòng cho Andecxen lần nào, đến nỗi có việc quét cái sàn đá thôi gã cũng chẳng làm.

Từ những màn cửa bằng nhung đỏ mỗi bay ra trong giồng những đàn ong vàng óng. Muốn rửa mặt phải dùng cái chậu sứ rạn có hình những cô gái đang tắm. Cây đèn dầu đã gãy. Thay vào đó người ta đặt trên bàn một chân nến nặng nề bằng bạc trên còn một mẫu nến mỡ lợn cháy dở. Có lẽ từ thời Tiziano người ta chưa hề lau rửa cho nó.

Từ tầng một, nơi có quán rượu rẻ tiền, xông lên mùi thịt cừ rán và mùi tỏi. Những người đàn bà trẻ bận áo lót nhưng xơ xác buộc lỏng lẻo bằng những dải băng đứt, suốt ngày cười oang oang và gây lộn với nhau.

Đôi khi họ đánh nhau, giằng kéo, túm lấy tóc nhau. Những lúc ấy nếu Andecxen đi qua đám đánh nhau thì chàng dừng lại và thán phục nhìn những mái tóc rối tung, những bộ mặt đỏ gay vì tức giận và những cặp mắt long lên khao khát trả thù.

Nhưng đáng yêu hơn cả tất nhiên vẫn là những giọt nước mắt tức giận trào ra và chảy trên gò má như những hạt kim cương.

Khi thấy chàng, họ dịu đi, ngượng ngùng trước cái ông khách gầy còm và lịch sự có cái mũi thanh tú. Họ tưởng chàng là một nhà ảo thuật vắng lai, mặc dầu họ vẫn kính nể gọi chàng là “xinho thi sĩ”(1). Theo hiểu biết của họ chàng là một nhà thơ kỳ dị, thiếu nhiệt huyết. Chàng không hát theo dây đàn lục huyền những khúc thuyên ca làm tan nát lòng người và không mê hết người đàn bà này đến người đàn bà khác. Chỉ có một lần chàng rút ở khuyết áo ra một bông hồng đỏ thắm rồi tặng cho cô bé rửa bát xấu xí nhất bọn. Hơn nữa cô ta lại thọt, đi lắc lư như vịt.

Khi gã bồi phòng đi rồi, Andecxen chạy lại gần cửa sổ, hé mở tấm màn nặng nề và trông thấy gã vừa đi vừa huýt sáo dọc bờ kênh. Gã đứng lại hồi lâu trên chiếc cầu cong và chăm chú nhô vào cái vỏ trứng rồng trôi lênh bênh dưới chân cầu.

Cuối cùng gã nhô trứng vào chiếc vỏ trứng chìm ngấm. Đoạn gã lại gần chú bé đội chiếc mũ dạ rách. Chú bé đang câu cá. Gã bồi ngồi xuống một bên, ngây dại nhìn chăm chăm vào chiếc phao và chờ xem có con cá lang thang nào cắn không.

- Trời ! - Andecxen tuyệt vọng kêu lên - Chẳng lẽ hôm nay mình không đi được vì cái thằng đàn độn này ư?

Andecxen mở toang cửa sổ ra. Tiếng kính cửa rung mạnh đến nỗi gã bồi phòng nghe thấy và ngẩng đầu lên. Andecxen giơ hai tay lên trời phần nộ lắc lắc hai quả đấm.

Gã bồi phòng giật chiếc mũ của thằng bé, hoan hỉ giơ chiếc mũ vẫy Andecxen rồi chụp lên đầu thằng bé và nhảy lên, biến mất vào một góc phố nhỏ.

Andecxen phá lên cười. Chàng không tức giận chút nào. Thậm chí những chuyện ngộ nghĩnh vặt vãnh như thế càng làm cho thú say mê du lịch trong người chàng mỗi ngày một mạnh thêm.

Du lịch bao giờ cũng hứa hẹn những điều bất ngờ. Ai mà biết trước được lúc nào sẽ có cái nhìn hóm hỉnh của người đàn bà ánh lên trong khóe mắt, lúc nào những ngọn tháp của một thành phố không quen biết sẽ hiện ra ở đằng xa, và cột buồm của những con tàu lớn sẽ nghiêng ngả ở chân trời, những vần thơ nào sẽ đến với ta trước cảnh

con giông gằm thét trên dãy núi Anpơ, và giọng ai sẽ hát cho ta nghe, như tiếng nhạc ngựa đường xa, bài hát về một cuộc tình duyên dang dở.

Gã bồi phòng mang tấm vé xe về nhưng không trả lại tiền thừa, Andecxen túm lấy cổ gã và lịch sự tổng ra ngoài hành lang. Ở đó chàng bông đùa đập nhẹ lên gáy gã một cái và gã bồi phòng liền phóng thẳng xuống cái cầu thang ọp ẹp, nhảy cách bậc và hát âm ỉ.

* *

*

Xe vừa đi khỏi Vonido thì trời bắt đầu mưa lâm thâm. Đêm tối hạ xuống đầm lầy.

Người đánh xe nói rằng chính quý vương đã bày ra chuyện bắt xe từ Vonido đến Vêrôn phải đi đêm hôm thế này.

Hành khách không trả lời. Người đánh xe im lặng rồi giận dữ nhỏ bọt và báo trước để hành khách biết rằng ngoài mầu nền tàn trong cái đèn bằng sắt tây không còn một cây nến nào hết.

Không ai chú ý đến chuyện đó. Người đánh xe im lặng rồi giận dữ nhỏ bọt và báo trước để hành khách biết rằng ngoài mầu nền tàn trong cái đèn bằng sắt tây không còn một cây nến nào hết.

Không ai chú ý đến chuyện đó. Người đánh xe bèn tỏ vẻ hoài nghi về đầu óc minh mẫn của khách trên xe và nói thêm rằng Vêrôn là một chôn hang cùng, người đứng đắn không ai đến đó làm gì.

Hành khách biết gã nói bậy nhưng chẳng ai buồn phản đối.

Trên xe cả thấy có ba người: Andecxen, một linh mục đã có tuổi, vẻ mặt cau có, và một thiếu phụ mặc áo choàng màu sẫm. Andecxen có cảm giác như thiếu phụ lúc thì trẻ, lúc thì già, lúc đẹp, lúc xấu. Tất cả cái đó là do ánh lửa lập lờ của ngọn nến tạo nên.

- Hay là ta tắt nó đi? - Andecxen hỏi. - Giờ cũng chẳng cần đến nó. Rồi đến lúc lại chẳng có gì mà thấp.

- Đây là một ý nghĩ không bao giờ có thể có trong đầu một người Ý ! - linh mục kêu lên.

- Tại sao vậy?

- Người Ý không biết phòng trước cái gì hết. Họ sức nhớ ra và kêu la âm ỉ khi đã chẳng còn cách nào cứu vãn.

- Thừa cha, - Andecxen hỏi, - vậy thì chắc cha không phải là người của dân tộc nhẹ dạ ầy?

- Tôi là người Áo ! - linh mục trả lời giận dữ.

Câu chuyện ngừng bất, Andecxen thổi tắt ngọn nến. Một lát sau thiếu phụ lên tiếng:

- Ở cái cùng này của nước Ý đi đêm không đèn lại hay cơ đấy.

- Dù thế nào thì tiếng bánh xe cũng làm chúng ta bị lộ - linh mục phản đối và nói thêm. - Đàn bà đi đường xa lẽ ra phải có người nhà đi hộ tống.

- Người hộ tống của tôi - thiếu phụ trẻ trả lời và cười hóm hỉnh - ngồi bên tôi đó.

Thiếu phụ muốn nói Andecxen. Chàng liền ngả mũ cảm ơn người bạn đồng hành.

Ngọn nến vừa tắt thì tiếng động và mùi vị xông lên càng mạnh, như thể chúng mừng rỡ vì đối thủ của mình đã biến mất. Tiếng vó ngựa, tiếng bánh xe lao xạo lăn trên sỏi, tiếng nhịp xe cọt kẹt và tiếng mưa vỗ lộp bộp vào mui xe nghe càng to. Mùi cỏ ẩm ướt và mùi bãi lầy lọt vào cửa xe cũng đậm thêm.

- Lạ thật ! - Andecxen nói - Ở Ý, tôi định ninh sẽ được thấy mùi rừng cam chanh, hóa ra lại gặp cái khí trời đất nước phương bắc của tôi.

- Sắp khác rồi, ông ạ, - thiếu phụ nói. - Xe đang lên đồi. Trên kia khí trời ẩm hơn.

- Ngựa đi bước một. Quả thực xe đang lên một quả đồi thoải thoải.

Nhưng đêm không vì thế mà sáng hơn. Trái lại, hai bên đường kéo dài những hàng du cổ thụ, dưới cành lá lòa xòa bóng tối càng dày đặc hơn và âm thầm hơn, thoáng nghe thấy tiếng mưa rì rào trên lá.

Andecxen hạ cửa xuống. Một cành du ngó vào xe. Andecxen bứt vài chiếc lá làm kỷ niệm.

Giống như nhiều người giàu trí tưởng tượng, chàng say mê thu lượm đủ mọi thứ lật vật trong những chuyến đi. Nhưng những cái lật vật ấy có một đặc tính: chúng làm sống lại dĩ vãng, tái tạo cái trạng thái mà Andecxen đã trải qua đúng lúc chàng nhặt một mảnh vỡ của bức khảm, một chiếc lá du hay móng sắt nhỏ của một con lừa nào đó.

- Đêm rồi ! - Andecxen tự nhủ.

Lúc này chàng thích màn đêm hơn là ánh sáng mặt trời. Bóng tối cho phép ta yên tĩnh suy nghĩ về mọi thứ trên đời. Và khi chàng nghĩ chán rồi thì nó giúp chàng tưởng tượng ra mọi thứ chuyện trong đó nhân vật chính là bản thân chàng.

Trong những câu chuyện đó Andecxen bao giờ cũng hình dung là mình đẹp trai, trẻ trung, hoạt bát. Chàng hào hiệp tung ra quanh mình những lời nói làm say sưa lòng người, những lời mà các nhà phê bình đa cảm gọi là “hoa thơ”.

Thực ra chàng rất xấu trai và hiểu rõ điều đó. Chàng cao ngồng và nhút nhát. Tay chân chàng lỏng lẻo như tay chân con rối treo trên sợi dây. Những con rối mà ở tổ quốc chàng trẻ con gọi là “hampenman”.

Với những đặc tính như thế chẳng có hy vọng gì được phụ nữ chú ý. Nhưng mỗi lần những thiếu phụ đi qua mặt chàng như qua cái cột đèn thì lòng chàng lại nhối lên vì hờn tủi.

Andecxen thiu thiu ngủ.

Khi tỉnh lại thì trước tiên chàng nhìn thấy một ngôi sao lớn màu lá mạ. Nó sáng rực ngay sát mặt đất. Đêm chùng đã khuya.

Xe đã dừng lại. Ở bên ngoài có tiếng nói lao xao. Andecxen lắng tai nghe. Người đánh xe đang mặc cả với mấy cô gái vừa gọi xe đỗ lại giữa đường.

Những giọng nói của các cô gái cứ ngọt lịm và giòn vang đến nỗi cái cuộc mặc cả du dương ấy giống như khúc ngâm của một vở ca kịch cổ. Người đánh xe không bằng lòng chờ họ tới một thị trấn chắc là rất nhỏ bé nào đó với giá tiền họ trả. Các cô gái nhao nhao nói rằng ba người đã góp cả lại và họ không còn tiền nữa.

- Thôi được ! Andecxen bảo người đánh xe - Tôi sẽ trả nốt số tiền thiếu mà anh đã cần rồi đòi họ. Tôi sẽ thêm nữa nếu như anh thôi không ăn nói thô lỗ với khách và tán dóc.

- Thôi được, mời các quý nương lên, - người đánh xe nói với các cô gái. - Hãy cảm ơn Đức mẹ đã dun dủi cho các cô gặp cái ông hoàng ngoại quốc coi tiền như rác này. Ông ấy chẳng qua không muốn xe phải đậu lại vì các cô, thế thôi. Chứ ông ấy bấu các cô lắm đấy !

- Giê su, lạy chúa tôi ! - Nhà tu hành rên rỉ.

- Các cô lại đây ngồi gần tôi cho ấm, - thiếu phụ nói.

Mấy cô gái chuyền cho nhau đồ đạc, rì rầm bàn tán và lên xe, chào mọi người, bẽn lẽn cảm ơn Andecxen rồi ngồi xuống và im lặng.

Họ mang theo lên xe mùi pho mát sữa cừu và mùi bạc hà. Andecxen lơ mơ trông thấy các hạt thủy tinh lấp lánh trong những đôi hoa tai rê tiền của các cô gái.

Xe đi. sỏi lạo xạo dưới bánh. Các cô gái bắt đầu thì thầm nói chuyện.

- Họ muốn biết ông là ai, - thiếu phụ lên tiếng và Andecxen đoán rằng nàng đang cười diều trong bóng tối. - Có thật là một ông hoàng ngoại quốc không? Hay chỉ là một du khách kiếm lâm bình thường?

- Tôi là nhà tiên tri, - không dẫn đo, Andecxen đáp. - Tôi biết tiên đoán tương lai và nhìn rõ trong bóng tối. Nhưng tôi không phải là một tên bịp bợm. Và, có lẽ tôi là một thứ ông hoàng nghèo ở cái xứ sở của Hamlet đã sống ngày xưa.

- Thế cái gì ông có thể nhìn thấy trong đêm tối thế này? - một cô gái ngạc nhiên hỏi.

- Như cô chẳng hạn, - Andecxen trả lời. - Tôi thấy cô rõ đến nỗi lòng tôi đã mê say trước vẻ kiều diễm của cô.

Chàng nói điều đó và cảm thấy mặt mình lạnh toát. Cái trạng thái mà chàng thường trải qua mỗi lần sáng tác thơ hoặc truyện cổ tích đã đến gần.

Trong trạng thái ấy hòa hợp lại nỗi ưu tư nhẹ nhàng, những suối từ không hiểu từ đâu đến và cảm giác bất ngờ về sức mạnh của của thơ ca, về quyền lực của mình đối với trái tim người đời.

Giống như trong một câu chuyện chàng viết, nắp chiếc rương thần cũ kỹ bỗng bật mở ầm một cái. Trong chiếc rương đó giấu kín những ý nghĩ chưa thốt thành lời, những tình cảm còn ngủ yên và tất cả sự mê hoặc của trái đất - mọi màu sắc và âm thanh, những làn gió ngát hương và biển cả bao la, tiếng ồn ào của rừng, những đàn vật của tình yêu và tiếng líu lo của con trẻ.

Andecxen không biết gọi trạng thái ấy là gì. Một số gọi đó là cảm hứng, số khác gọi là sự phấn chấn, số khác nữa gọi là tài ứng tác.

- Tôi tỉnh giấc và nghe thấy giọng các cô nói trong đêm, - im lặng một lát, chàng điềm đạm nói. - Các cô gái xinh đẹp ơi, như thế cũng đủ để cho tôi quen biết các cô và còn hơn thế nữa, để yêu các cô như những cô em gái thỉnh thoảng mới gặp mặt. Tôi nhìn thấy các cô rõ lắm. Chẳng hạn như cô, cô con gái có mái tóc vàng nhẹ bóng. Cô là cô gái hay cười khanh khách và cô yêu hết thảy mọi vật đến nỗi những con sau trong rừng cũng sà xuống đậu trên vai cô khi cô vun xới trong vườn.

- Ôi, Nicôlina, ông ấy nói đáng ấy đấy ! - Một cô gái lớn tiếng thì thào.

- Cô có một trái tim sôi nổi, cô Nicôlina ạ, - Andecxen vẫn điềm đạm nói tiếp. - Nếu như chẳng may có chuyện không lành xảy ra với người yêu của cô, cô sẽ chẳng dẫn đo suy nghĩ vượt qua ngàn dặm núi tuyết và sa mạc để gặp mặt và cứu chàng. Tôi nói đúng không nào?

- Vâng, em sẽ đi thật... - Nicôlina bối rối, ấp úng. - Nếu ông đã nghĩ như thế.

- Các cô tên là gì? - Andecxen hỏi.

- Chúng em là Nicôlina, Maria và Anna, - một cô trong bọn sốt sắng trả lời thay các bạn.

- Cô Maria ạ, đáng ra tôi không muốn nói về sắc đẹp của cô. Tôi nói tiếng Ý không thạo. Nhưng từ lúc thiếu thời tôi đã nguyện với Nàng Thơ sẽ ca tụng sắc đẹp ở bất cứ nơi nào tôi được gặp.

- Lạy Chúa tôi ! - vị linh mục nói khẽ. - Ông ta bị nhện độc cắn rồi. Ông ta đã hóa rồ.

- Có những người đàn bà quả là đẹp mê hồn. Phần nhiều họ là những người bản tính kín đáo. Họ sống với niềm đam mê cháy bỏng trong lòng, không thổ lộ với ai. Niềm mê say đó dường như từ bên trong tỏa ra làm cho mặt họ nóng bừng. Cô như thế đấy, cô Maria ạ ! Số mệnh của những người đàn bà như thế thường là kỳ lạ. Hoặc là rất buồn thảm, hoặc là rất hạnh phúc.

- Ông đã gặp những người đàn bà như thế bao giờ chưa? - thiếu phụ hỏi.

- Vừa gặp đây thôi, - Andecxen trả lời. - Tôi không phải chỉ nói về cô Maria mà cả về bà nữa, thưa bà.

- Tôi mong rằng ông nói thế cốt không phải cho đêm dài chóng qua, - người đàn bà nói, giọng run run. - Điều ông vừa nói thật là tàn ác đối với cô gái kiều diễm nà. Và cả tôi nữa, - nàng nhẹ nhàng nói tiếp.

- Thưa bà, chưa lúc nào tôi lại nghiêm chỉnh như lúc này.

- Vậy thì sao? - Maria hỏi. - Liệu em có hạnh phúc hay không?

- Cô muốn hưởng nhiều ở đời, mặc dầu cô chỉ là một cô gái nông thôn bình dị. Vì thế cô không dễ dàng được hạnh phúc. Nhưng trong đời mình cô sẽ gặp một người xứng đáng với trái tim hay hồn dỗi của cô. Người cô chọn tất nhiên là một người xuất sắc. Có thể đó là nhà hội họa, là nhà thơ, là chiến sĩ đấu tranh cho tự do của nước Ý... Mà cũng có thể đó chỉ là một chàng mục đồng hay một thủy thủ, nhưng là người có một tâm hồn lớn. Nói cho cùng, thì cũng thế cả thôi.

- Thừa ông, em không nhìn thấy ông, vì thế em cứ hỏi mà chẳng thẹn thùng, - Maria rút rè nói. - Nên làm gì đây, nếu người ấy đã làm chủ trái tim em rồi? Em mới gặp chàng có vài bận, thậm chí cũng chẳng biết chàng bây giờ ở đâu.

- Cứ tìm chàng đi ! - Andecxen thốt lên. - Hãy tìm bằng được, và chàng sẽ yêu cô.

- Maria ! - Anna vui vẻ nói. - Thì ra đó là cái anh chàng họa sĩ ở Vêrôn đấy chứ ai...

- Im đi ! - Maria mắng át.

- Vêrôn chẳng phải là một thành phố to lớn gì để đến nỗi không tìm nổi một người, - thiếu phụ nói. - Cô nhớ lấy tên tôi. Tôi là Elêna Guytsiôli. Tôi hiện ở Vêrôn. Người Vêrôn nào cũng biết nhà tôi. Cô Maria này, cô đến Vêrôn đi. Và sẽ ở cùng tôi đến tận cái ngày hạnh phúc mà ông bạn đường thân mến của chúng ta đã tiên đoán cho cô.

Trong bóng tối, Maria tìm bàn tay Elêna và áp vào bên má nóng hổi của mình.

Mọi người im lặng. Andecxen nhận thấy một ngôi sao xanh đã tắt. Nó đã lặn dưới chân trời. Nghĩa là đã quá nửa đêm.

- Kia, sao ông không đoán gì cho em? Anna, cô gái nhanh mồm nhanh miệng nhất bọn hỏi.

- Cô sẽ có nhiều con, - Andecxen nói một cách quả quyết. - Chúng nó sẽ xếp thành hàng, nối đuôi nhau nhận phần sữa. Cô sẽ mất nhiều thì giờ để tắm rửa và chải đầu cho cả lũ. Nhưng chồng sắp cưới sẽ giúp cô một tay.

- Có phải là Pêtorô không? - Anna hỏi. - Em cần cái anh chàng béo ục ịch ấy lắm đấy !

- Rồi cô còn mất nhiều thì giờ nữa để hôn vài lần trong một ngày những con mắt long lanh hiếu kỳ của hết thảy những thằng cu, con bé của cô.

- Trong lãnh địa của giáo hoàng mà nói những lời lẽ điên rồ ấy thì thật là quá quẩn ! - vị linh mục bực bội nói, nhưng không ai chú ý đến lời nói của ông ta.

Mấy cô gái lại thì thầm chuyện gì với nhau. Tiếng cười luôn luôn cắt đứt tiếng xì xào. Cuối cùng Maria nói:

- Thừa ông, bây giờ chúng em muốn biết ông là người thế nào. Chúng em thì lại không nhìn được trong bóng tối.

- Tôi là nhà thơ phiêu lãng, - Andecxen trả lời. - Tôi còn trẻ. Tóc tôi rậm, uốn sóng và mặt tôi râm nắng. Đôi mắt xanh của tôi hầu như lúc nào cũng cười, bởi tôi vô tư và chưa yêu ai. Công việc duy nhất của tôi là đem những món quà nhỏ tặng người khác và làm những việc lãng nhãng cốt sao cho người thân được vui lòng.

- Thí dụ những việc gì thưa ông? - Elêna hỏi.

- Biết kể gì cho bà nghe đây? Mùa hè năm ngoái tôi ở nhà một người quen làm nghề kiếm lâm ở xứ Giuytlan. Một hôm tôi dạo chơi trong rừng và tới một quảng rừng thưa, nơi có rất nhiều nấm. Ngay ngày hôm đó tôi trở lại cánh rừng ấy và giấu dưới mỗi cây nấm hoặc một cái kẹo bọc giấy bạc, một quả chà là, một bó hoa tí xiu bằng sáp, hoặc một cái đê khâu và một mẫu băng lụa. Sáng hôm sau tôi đi cùng với cháu gái con ông kiếm lâm vào cánh rừng đó. Cháu bé lên bảy. Thế là dưới mỗi gốc nấm cháu tìm thấy những vật nhỏ bé kỳ lạ kia. Chỉ thiếu có quả chà là. Hẳn là một chú quạ nào đã tha đi mất. Ô, nếu bà được trông thấy đôi mắt em bé sáng rực lên vì sung sướng ! Tôi quả quyết với cháu rằng những vật đó là của những chú quỷ lùn đã giấu ở đấy.

- Ông đã đánh lừa một đứa bé ngây thơ ! - Vị linh mục phần nộ nói. - Đó là một tội lớn.

- Không, đó chẳng phải là chuyện đánh lừa. Em bé sẽ nhớ chuyện ấy suốt đời. Và tôi xin quả quyết với cha rằng trái tim cháu sẽ không dễ dàng căn cỗi như ở những người không được biết chuyện cổ tích ấy. Hơn nữa, thưa cha, tôi cũng muốn nói để cha biết rằng tôi vốn không ưa những lời răn ép buộc.

Xe dừng lại. Các cô gái ngồi yên không nhúc nhích như bị bỏ bùa. Elêna cúi đầu im lặng.

- Này, các mỹ nương ! - Người đánh xe kêu lên. - Tỉnh dậy thôi ! Đến nơi rồi.

Các cô gái lại thì thầm chuyện gì và đứng dậy.

Trong bóng tối Andecxen bỗng thấy hai cánh tay khỏe mạnh ôm lấy cổ chàng và một đôi môi nóng hổi áp vào môi chàng.

- Cảm ơn ông ! - đôi môi nóng hổi ấy thì thầm, và Andecxen nhận ra giọng nói của Maria.

Nicôlina cảm ơn chàng và hôn chàng thật trọng và âu yếm, tóc cô mơn man trên mặt chàng. Cái hôn của Anna thì kêu và khỏe. Các cô nhảy xuống đất. Xe lại chuyển bánh trên con đường lát đá. Andecxen nhìn ra ngoài cửa sổ. Chẳng thấy gì ngoài những ngọn cây đen thẫm trên nền trời hơi ngả màu xanh lục. Bình minh hừng sáng.

Thành Vêrôn làm chàng ngạc nhiên vì những tòa nhà trắng lè. Những mặt tiền trang nghiêm đua tài khoe sắc với nhau. Nền kiến trúc hài hòa lẽ ra phải làm cho tâm hồn thanh thản. Nhưng lòng Andecxen lại xáo động.

Tối hôm đó Andecxen đến giặt chuông căn nhà cổ kính của Elêna trong một phố hẹp dẫn lên pháo đài.

Chính Elêna ra mở cửa cho chàng. Cái áo nhung xanh bó sát lấy thân nàng. Ánh nhung hắt lên mắt nàng làm cho đôi mắt ngả màu xanh nước biển đẹp vô ngần.

Nàng giơ cả hai tay đón chàng, những ngón tay lạnh nắm chặt lấy bàn tay to lớn của chàng, rồi nàng lùi lại dẫn chàng vào một phòng nhỏ.

- Tôi nhớ quá chừng ! - nàng nói một cách bình dị và mỉm cười như có lỗi. - Tôi đã cảm thấy thiếu anh rồi.

Andecxen tái mặt. Suốt ngày chàng chỉ nghĩ đến Elêna, lòng xáo động âm thầm. Chàng biết rằng mình có thể yêu đến chết mệt mỗi lời nói của người đàn bà ấy, từng chiếc lông mi rơi của nàng, từng hạt bụi vương trên tà áo nàng. Chàng hiểu điều đó. Chàng nghĩ rằng một mối tình như thế nếu cứ để cho nó bùng lên thì trái tim chàng sẽ không chứa nổi. Nó sẽ mang lại biết bao đau khổ và niềm vui, nước mắt và tiếng cười khiến chàng không đủ sức chịu đựng tất cả những đổi thay và bất ngờ của tình yêu đó.

Và biết đâu, chỉ vì mối tình kia mà những chuyện cổ tích của chàng như một đàn ong sắc sỡ, sẽ chẳng nhạt phai, sẽ chẳng bỏ chàng bay đi để không bao giờ trở lại. Lúc đó chàng sẽ còn giá trị gì?

Dù sao thì rồi tình yêu của chàng cuối cùng cũng chẳng được đáp lại. Biết bao lần đã xảy ra như thế. Những người đàn bà như Elêna thường hay đồng bóng. Một ngày đáng buồn kia nàng sẽ nhận thấy chàng xấu xí. Chính chàng cũng ghét bản thân mình. Luôn luôn chàng cảm thấy những cái nhìn chế giễu sau lưng mình. Những lúc ấy dáng đi của chàng trở nên cứng quèo, chàng vấp lên vấp xuống và chỉ muốn độn thổ.

Chàng tự nhủ: “Chỉ trong trí tưởng tượng mới có thể vĩnh cửu, có thể vĩnh viễn là thơ là mộng. Hình như ta có thể tưởng tượng ra tình yêu giỏi hơn là được hưởng tình yêu trong thực tại”.

Vì thế chàng đã đến nhà Elêna với ý định dứt khoát là gặp nàng xong rồi đi ngay để không bao giờ gặp lại.

Chàng không dám nói thẳng điều đó ra với nàng. Giữa hai người đã có gì đâu. Họ mới gặp nhau hôm qua trên một chuyến xe và chưa hề nói với nhau điều gì.

Andecxen dừng lại trước cửa phòng và đưa mắt nhìn quanh. Trong một góc, bức tượng đầu nửa thân Điện (1) bằng đá trắng toát dưới ánh sáng của những cây đèn, hình như tái nhợt đi vì xúc động trước sắc đẹp của chính mình.

- Ai đã làm cho gương mặt bà trở thành bất tử trong pho tượng Điện kia vậy? – Andecxen hỏi.

- Cavôna (2) đấy, - Elêna trả lời và cúi mặt xuống. Hình như nàng đoán biết tất cả những gì đang xôn xang trong lòng chàng.

- Tôi đến đây để từ biệt bà, - Andecxen lẩm bẩm bằng một giọng trầm ngâm, - Tôi chạy khỏi Vêrôn đây.

- Tôi biết anh là ai rồi, - nhìn thẳng vào mặt chàng, Elêna nói, - Anh là Krixtian Andecxen, nhà thơ và người viết truyện cổ tích nổi tiếng. Nhưng hóa ra trong cuộc đời anh lại sợ chuyện cổ tích đến nỗi anh cũng chẳng có đủ nghị lực và can đảm cho một cuộc tình ngắn ngủi.

Andecxen thú nhận:

- Đó là cây thập tự quá sức của tôi.

- Vậy thì nhà thơ phiêu lãng thân yêu của em, - Elêna chưa chút nói và đặt tay lên vai Andecxen, - Anh hãy chạy đi ! Chạy cho thoát ! Cầu cho đôi mắt anh mãi mãi tươi cười. Đừng nghĩ đến em. Nhưng nếu một ngày kia, tuổi già, nghèo nàn và bệnh tật có làm anh đau khổ thì anh chỉ cần nhắn cho em một lời, em sẽ đi bộ như cô Nicôlina nọ, vượt qua ngàn dặm, qua bao núi tuyết và sa mạc khô cằn để tới an ủi anh.

Nàng gieo mình xuống chiếc ghế bành và lấy tay che kín mặt. Những ngọn nến trên giá nõ lách tách.

Andecxen nhìn thấy một giọt nước mắt long lanh rỉ qua những ngón tay nhỏ nhắn của Elêna rơi xuống vạt áo nhưng vẫn lăn đi.

Chàng xô tới, quỳ xuống trước mặt nàng, áp mặt vào đôi bàn chân ấm áp, rần rần và dịu dàng của nàng. Elêna vẫn nhắm mắt, đưa tay ra ôm lấy đầu chàng, nàng cúi xuống và hôn vào môi chàng.

Giọt nước mắt nóng hổi thứ hai rơi xuống mặt chàng. Chàng cảm thấy vị mặn của nó.

- Anh đi đi ! – Nàng nói khẽ. - Cầu cho Nàng Thơ tha thứ mọi điều cho anh.

Chàng đứng dậy, cầm lấy mũ và bước vội ra ngoài.

Chuông chuông đồng hồi trên toàn thành Vêrôn.

Hai người không bao giờ gặp nhau nữa, nhưng luôn luôn nghĩ đến nhau.

Có lẽ vì thế ít lâu trước khi nhắm mắt Andecxen đã nói với một nhà văn trẻ:

- Tôi đã trả bằng một giá đắt, có thể nói vô cùng đắt cho những chuyện cổ tích của tôi. Vì chúng, tôi đã từ bỏ hạnh phúc của mình và bỏ qua thời gian khi mà trí tưởng tượng, dù cho có mạnh và hào nhoáng đến mấy, cũng phải nhường chỗ cho thực tế.

Bạn hỡi, hãy biết vận dụng trí tưởng tượng không phải để gây ra đau buồn, mà để mang lại hạnh phúc cho mọi người và cho bản thân mình.